

Prefață la ediția a III-a, 2023

Motto

„Este de esența oricărei comunități stabilirea pe cale normativă a unor criterii de comportament, a unor exigențe pe care comunitatea înțelege să le formuleze legat de conduita oamenilor, în așa fel încât comunitatea să se prezerve, să nu fie pusă sub semnul întrebării chiar existența sa, în condițiile unui comportament arbitrar¹”.

Ediția a III-a lucrării „etică și integritate academică” a fost necesară ca urmare a adoptării de către legiuitor a Legii învățământului superior nr. 199/2023² și a abrogării anterioarei Legi a educației naționale nr. 1/2011, lege care intră în vigoare la 60 de zile de la data publicării în Monitorului Oficial al României.

Legea învățământului superior nr. 199/2023 modifică cadrul legal existent după trecerea a cinci ani universitari de la introducerea cursurilor de etică și integritate academică în instituțiile de învățământ superior³, respectiv: 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021, 2021-2022 și 2022-2023.

În ediția a III-a cursului de „etică și integritate academică” s-a păstrat aceeași structură ca și la edițiile precedente, însă conținutul capitolelor a fost revăzut și actualizat, pentru a se corela cu prevederile legislației în vigoare.

---

¹ Nicolae Popa, *Teoria generală a dreptului*, ediția 5, Editura C. H. Beck, București, 2014, p. 38.

² Legea învățământului superior nr. 199/2023 publicată în M. Of. nr. 614 din 5 iulie 2023.

³ Ordinul M.E.N. nr. 3131/2018 privind includerea în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare organizate în instituțiile de învățământ superior din sistemul național de învățământ, a cursurilor de etică și integritate academică, publicat în M.Of. nr. 140 din 14 februarie 2018.

Acest curs, așa cum este gândit, ca structură, succesiune a ideilor și informații prezentate, din legislația națională dar și din dreptul comparat, pledează pentru prevenție în mediul universitar, pentru cunoașterea regulilor și a normelor de etică și deontologie universitară, pentru însușirea lor, pentru ca prin puterea exemplului să inspire comportamente corecte și să contribuie la o cultură a integrității.

Lucrarea se adresează atât studenților de la toate ciclurile de învățământ: licență, masterat și doctorat, indiferent de specializare cât și cadrelor didactice și cercetătorilor.

Cursul este un instrument absolut necesar comunității academice dar nu numai deoarece conține informații actuale și utile atât pentru cultura generală cât și pentru desfășurarea propriei activități în mediul academic ori de cercetare științifică dar și în afara acestuia, în acord cu normele de etică și deontologie profesională.

Noua lege a învățământului superior așază pe baze noi învățământul superior, fructificând și experiența din practica academică, în perioada 2011-2023, și încercând să corecteze ori să îmbucățească anumite aspecte din legea anterioară. Activitatea didactică din timpul pandemiei a inspirat legiuitorul care a inclus în cuprinsul Legii învățământului superior concepte și expresii noi, precum: activități didactice online sincrone, mobilitate virtuală, bullying, mediu online etc.

Din punct de vedere al reglementării normative, fără îndoială legea nouă a învățământului superior este mai bogată în conținut în comparație cu anterioara Lege a educației naționale nr. 1/2011 întrucât dezvoltă numai învățământul superior. Din punct de vedere al eficienței viziunii noii legi, rămâne ca timpul să aprecieze dacă este o lege superioară celei din 2011 sau dimpotrivă.

Acest curs pledează pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adaptare la tot ce este nou în domeniul cercetării științifice și a învățământului superior, pentru învățământul centrat pe student, respect reciproc între toți actorii procesului de învățământ și cercetare, pentru cunoașterea și aplicarea politicilor și principiilor etice și nu în ultimul rând a deprinderii și dezvoltării de abilități etice în propria muncă, cu responsabilitate de către studenți, profesori, cercetători, evaluatori naționali sau internaționali în domeniu ori persoane aflate vremelnic în structuri de conducere.

Cât privește cercetarea științifică, acesta nu poate avea loc fără finanțare sau autofinanțare însă cu o risipă uriașă de energie, timp și sacrificii personale. Cine are impresia că tehnologia care ne - a invadat viața și ne pune la dispoziție un livrabil doar la un click - distanță, fără a investi timp de gândire, timp pentru propria documentare, studiu intens și travaliu personal pentru conceperea și editarea unei lucrări științifice și fără a-și asuma responsabilitatea asupra verificării surselor și a conținutului, este într-o mare eroare.

Totodată, un lucru este cert, învățământul superior trebuie să se adapteze tendințelor internaționale iar digitalizarea este una dintre acestea. Tehnologia nu trebuie să ne schimbe caracterul, să nu se creeze falsa impresie că suntem intangibili dacă acționăm ilegal.

Sunt autori care estimează că în viitor vor fi create tehnologii care vor influența inclusiv educația⁴. Cu toate acestea, din punctul nostru de vedere, tehnologia ne pune la dispoziție instrumente de lucru pe care suntem datori, nouă și societății, să le utilizăm cu măsură și în scopuri etice, folositoare tuturor.

Recomandarea pe care o facem tuturor celor care vor răsfoi această lucrare este să încerce să se raporteze la activitatea de cercetare științifică, care produce cunoaștere, extrem de serios, ca la un bun public de care trebuie să avem permanentă grijă să servească scopului cel mai înalt: binele social și nu al intereselor mărunte, al însușirii muncii altuia, fără măcar a cita sursa de unde provine informația!

Ediția a III-a a cursului este pregătită și în contextul unei efervescente de opinii dar și îngrijorări exprimate pe rețelele sociale, create de rezultatele publice ale unor clasamente la nivel global ale universităților și în care țara noastră nu a fost inclusă.

În acest stadiu al dezvoltării științei și al etapei prin care trece omenirea, adăugând și contextul tendinței internaționale de standardizare a întregului sistem de învățământ superior, întrebările pe care orice persoană care desfășoară activitate în învățământ și/sau cercetare științifică și pe care în mod onest ar trebui să și le adreseze, sunt unele simple: *Care este contribuția*

---

⁴ Matthew Ball, *Metaversul și modul în care va revoluționa lumea*, trad. din limba engleză de Constantin Vlad, Editura Publica, București, 2023, pp. 337-342.

mea pentru societate? Cum pot îmbogăți eu, prin munca mea, stadiul actual al cunoașterii?

Legislația consultată și utilizată la ediția a III - a a prezentei lucrări este actualizată la data de 25 august 2023.

Autoarea

Prefață la ediția a II-a, 2021

Motto

*„Nu vom descoperi niciodată
nimic dacă ne vom mulțumi cu
descoperirile făcute deja”¹.*

Necesitatea unei ediții noi a lucrării „etică și integritate academică” s-a impus după trecerea a trei ani universitari de la introducerea cursurilor de etică și integritate academică în instituțiile de învățământ superior², respectiv: 2018-2019, 2019-2020 și 2020-2021, ca urmare a modificărilor legislative care au intervenit în acest interval de timp, pe plan intern și internațional dar și a acumulărilor informaționale referitoare la tematica cursului.

În același timp, contextul desfășurării activității didactice, începând cu luna martie 2020 – prezent în sistem online, ca urmare a pandemiei globale generată de virusul Covid 19, a subliniat pentru sistemul de învățământ de toate gradele, inclusiv învățământul superior, necesitatea adaptării instantanee la desfășurarea activității într-un mediu nou, plin de necunoscute. Acest lucru a presupus, ca un imperativ, necesitatea cunoașterii și respectării de reguli, de norme, nu numai pentru mediul universitar dar și pentru toată societatea în ansamblu. Prin urmare, cursul de „etică și integritate academică” prin conținutul și obiectivele sale, apare ca o disciplină extrem de actuală și

---

¹ Seneca, *Despre învățătură*, Editura Seneca Lucius Anaeus, trad. Ioana Costa, București, 2018, p. 18.

² Ordinul M.E.N. nr. 3131/2018 privind includerea în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare organizate în instituțiile de învățământ superior din sistemul național de învățământ, a cursurilor de etică și integritate academică, publicat în M.Of. nr. 140 din 14 februarie 2018.

necesară pentru mediul universitar, cu accent pe prevenție și pe corectarea comportamentelor în mediul academic, în acord cu legislația specifică.

Prezenta lucrare tratează problematica eticii și a integrității academice din perspectivă interdisciplinară, prin intermediul celor 11 capitole: cercetarea științifică, standardizarea, etica universitară, codurile de etică universitară, integritatea academică, integritatea în sistemul de învățământ și cercetarea științifică, buna conduită în cercetarea științifică, plagiatul, identificarea plagiatului în lucrările cu caracter științific, programe utilizate în vederea stabilirii gradului de similitudine în lucrările științifice și aspecte de drept comparat privind integritatea academică. În ediția a II-a a cursului de „etică și integritate academică” s-a păstrat aceeași structură ca și la prima ediție, însă conținutul lucrării a fost revăzut, fiind supus unui amplu proces de sinteză și actualizare, cu accent pe aplicabilitatea practică a conceptelor.

Lucrarea se adresează deopotrivă studenților de la toate ciclurile de învățământ: licență, masterat, doctorat ale tuturor facultăților, indiferent de specializare, cercetătorilor dar și cadrelor didactice care pot găsi în această lucrare informații actuale, utile pentru atât pentru cultura generală cât și pentru desfășurarea propriei activități în mediul academic ori de cercetare științifică dar și în afara acestuia, în acord cu normele de etică și deontologie profesională.

Ediția a II-a a cursului a avut în vedere următoarele direcții:

1. *Actualizarea informației cu privire la etică și integritate academică pe parcursul a mai multor capitole.* Există, spre exemplu, modificări în legislație cu privire la acordarea atestatului de abilitare, acordarea titlului de doctor, precum și la soluționarea sesizărilor cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, acestea fiind nominalizate în Metodologia privind soluționarea sesizărilor cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, în cadrul unei teze de doctorat și adoptată prin Ordinul nr. 5229/2020³.

---

³ Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 5229/2020 pentru aprobarea metodologiilor referitoare la acordarea atestatului de abilitare, acordarea titlului de doctor, precum și la soluționarea sesizărilor cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, în cadrul unei teze de doctorat, publicat în M.Of. nr. 783 din 27 august 2020.

Prin acte normative noi precum: Ordinul Ministrului Educației nr. 3651/21 aprilie 2021 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare, publicat în M. Of. nr. 414 din 20 aprilie 2021, se aduc noutăți cu privire la evaluarea școlilor doctorale. De asemenea, inclusiv Legea educației naționale nr. 1/2011⁴ a fost modificată, existând prevederi noi care au fost prezentate în lucrare. În același timp, s-a alocat un spațiu mai extins organismelor cu rol în verificarea respectării eticii universitare, precum C.N.A.T.D.C.U., C.N.E.C.S.D.T.I. sau C.E.M.U.

2. *Raportarea în permanență la tendințele internaționale cu privire la cercetarea științifică și mediul academic.* Spre exemplu, există preocupări internaționale pentru consolidarea S.E.C.- Spațiul European de Cercetare, astfel încât au fost prezentate în capitolele I și XI asemenea documente, precum: Programul „Orizont Europa”⁵ sau Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor COM/2020/628/⁶. De altfel, în alte documente recente precum: „Bonn Declaration on Freedom of Scientific Research” semnată pe 20 octombrie 2020, trebuie cunoscut faptul că: „se pune accent pe rolul activ al valorilor etice fundamentale ale „noului” Spațiu European de Cercetare (...), consolidându-se protecția libertății academice în Europa”⁷.

3. *Extinderea spațiului alocat experienței universităților cu privire la reflectarea eticii și integrității academice în documentele de calitate ale acestor instituții de învățământ superior,* precum Carta universitară și Codul de etică și deontologie profesională universitară. Din acest punct de vedere s-a

---

⁴ Legea educației naționale nr. 1/2011, publicată în M.Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011, cu ultima modificare prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2021, publicată în M.Of. nr. 606 din 17 iunie 2021.

⁵ Regulamentul (U.E.) nr. 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa, de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare și de abrogare a Regulamentelor (UE) 1290/2013 și (UE) 1291/2013, conform informației publice și disponibile online la adresa de internet: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0695&from=EN>, accesat la data de 21.08.2021.

⁶ Informațiile sunt publice și sunt disponibile online la adresa de internet: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A628%3AFIN>, cu ultima accesare la data de 28.08.2021.

⁷ Informațiile sunt publice și sunt disponibile online la adresa de internet: <https://allea.org/allea-welcomes-bonn-declaration-on-freedom-of-scientific-research/>, data accesării 23.08.2021.